

Izhaja poljubno najmanj štirikrat na leto. Posamezne številke 15 vinarjev. V „Zvezi“ združena gasilna društva dobivajo „Gasilca“ brezplačno. Urednik FRAN BARLE v Ljubljani.

GASILEC

Cene enkratnim oglasom:
cela stran 37 kron 60 vin.,
1/2 strani 18 kron 80 vin.,
1/4 strani 9 kron 40 vin.,
1/8 strani 4 krone 70 vin.
Pri večkratnem oglašanju
:: primeren popust. ::

Glasilo „Slovenske deželne zveze prostov. gasil. društev na Kranjskem“.

V Ljubljani, dne 9. decembra 1913.

Predsedstvene vesti.

Naročnina za »Gasilca«.

Z današnjo številko smo zaključili letnik XVII. našega glasila »Gasilca«. Naročnikom »Gasilca« prilagamo pošto položnico ter prosimo, naj nam vpošljejo naročnino za preteklo leto, **znesek 60 vin.**, čimprej, vsaj pa do izdaje prve številke prihodnjega leta. Tovariše gasilce pri tej priliki prosimo, naj nabirajo novih naročnikov in s tem pripomorejo k redni izdaji »Gasilca«. »Gasilec« bo slejko prej izhajal poljubno ter bo rade volje objavljaj iz gasilskih krogov došle dopise in ustrezal željam gasilcev, ki se strinjajo z nami.

Uredništvo.

Gasilski koledar.

Kdor še ni naročil gasilskega koledarja za leto 1914, naj to nemudoma stori. Naročila sprejema zvezno tajništvo.

Tajništvo.

Poziv.

Predsedstvu zveze dohajajo razna vprašanja, kako naj se gosilna društva obvarujejo natančevanj in šikan, ki se slednji čas pojavljajo. Gasilna društva združena v »Slov. dež. zvezi prost. gas. društev na Kranjskem« pozivljamo, naj neglede na levo, neglede na desno služijo svojemu vzvišenemu namenu; vse zapletljaje in kočljivosti pa naj naznanijo predsedstvu »Slov. zveze prost. gasilnih društev na Kranjskem«, ki bo rade volje dajalo nasvete in vposegalo vmes z vsemi dovoljivimi sredstvi.

Predsedstvo.

Iz odborove seje z dne 5. nov. 1913.

I.

Izmed razpisanih jubilejnih ustanov se dve podelita dvema upravičenima prosilcema, tretja pa se naloži k imetju, ker ni prošelj, ki bi ustrezale vsem zahtevam. V bodoče bo navesti v prošnjah za ustanove, koliko let je bil prizadeti gasilec član gasilnega društva.

II.

Po obstoječih določilih se v občinah vrše vsakoletni požarni ogledi. Načelnikom gasilnih društev se naroča, da se sporazumno z županstvi udeležujejo teh ogledov.

III.

Gasilski župi idrijska in kranjskogorska se razpustita. Društva gasilske župe idrijske se priklopijo logaški, gasilna društva kranjskogorske župe pa blejski župi. Če eno ali drugo gasilno društvo razpuščenih gasilskih žup želi drugačne uvrstitve, naj to naznani predsedstvu.

IV.

Glede nadzorovanja gasilnih društev po deželnem odboru se sklene. Gasilna društva, ki dobivajo podporo iz deželnega gasilskega zaklada, naj deželnemu glavarju in deželnemu referentu za gasilske zadeve dovoljujejo vpogled v društveno delovanje, nikdar pa drugim osebam, če niso iz organizacije »Slov. dež. zveze prost. gas. društev na Kranjskem«.

V.

Tovariš Vilko Maurer, podnačelnik ljubljanske gasilske župe, se pokliče v odbor zveze, ker je načelnik ljubljanske župe tov. Josip Turk, obenem načelnik »Slovenske dež. zveze prost. gas. društ. na Kranjskem«.

VI.

Tovariš Zdravko Mikuž se v smislu § 19, odstavek 4, zveznih pravil še nadalje voli za zveznega poslovodjo in stopi kot tak v zvezni odbor.

Izročitev častne diplome g. ces. svetniku Fr. Doberletu.

Dne 16. novembra t. l. se je podala po odborovi seji deputacija zveznih odbornikov, in sicer: načelnik Jos. Turk, podnačelnik Iv. Debeljak, odborniki: Mat. Petrič, V. Ogorelec st., Iv. Rus, Jos. Smole, Fran Lajovic in Z. Mikuž k »očetu« kranjskega gasilstva z diplomom o častnem članstvu »Slov. dež. zveze prost. gas. društev na Kranjskem«, ki jo je prav lično izdelal davčni nadzornik g. Ad. Ruda.

Odlikovanca je v izbranih besedah pozdravil zvezni načelnik tov. Jos. Turk, omenjajoč, da mu je odposlankstvo prineslo diplomom v imenu neomahljivih, njegovim intencijam še vedno zvestih gasilnih društev. Prišli smo kot zvesti in udani tovariši, da Ti častitamo in Ti želimo še mnogo let dušnega in telesnega zdravja, zlasti pa, da bi dočakal dan, ko bo Tvoja ljubljena zveza rešena s danje krize in ko se oživljena in okrepljena dvigne do nekdanje moči in sloge.

Odlikovanec se je ginjen zahvaljeval deputaciji za izraz neomahljive ljubezni. Diplomom rad sprejemem kot zaslužen odlikovanje, je dejal, ves čas svojega delovanja na gasilskem polju sem deloval le v blagor bližnjega. Ponal nisem razlike ne v narodnosti, ne v strankarstvu, vsakomur sem šel v nesreči rad na pomoč. Tako sem učil tudi društva, zato pa me boli, da toliko gasilnih društev s svojim izstopom podira mogočno drevo: zvezo, ki sem jo ustanovil. Razdirajo nam zvezo, dasiravno mi nihče ves čas svojega delovanja niti najmanjše krivde ne more očitati.

Veseli me pa, da imam še zveste tovariše, prijatelje in može, ki zvezo še vzdržujejo in tem kličem krepek: Na pomoč!

Pri popoldanskem prijateljskem razgovoru je podaril g. ces. svetnik Doberlet 100 K zveznemu jubilejnemu skladu, za kar se mu je deputacija posebno zahvalila. Prvemu častnemu članu zveze kličemo: »Na mnoga leta!«

Gasilstvo v Ljubljani v letih 1782—1870.

Spisal Iustinus.

Tam, kjer se danes na strašni klic »gori!« prikaže kot bi zrastle iz tal četa discipliniranih ognjegascv z bleščečimi čeladami, z velikimi, modernimi brizgalnami in po bliskovito drvi po širokih ulicah ljubljanskih, je pred 50 in več leti med starikavimi hišami drvil navaden voznik svoji kljuseti, kateri sta vlekli primitivno brizgalno in voz z vodo, zadaj pa so tekli takratni gasilci, različni rokodelski pomočniki in hlapci. Danes se po ulicah, razsvetljenih z elektriko in plinom, razlega žalosten glas trobente, takrat pa je naznanjalo žalosten dogodek razbijanje na hišna vrata, pritiskanje na hišne zvonce in kričanje. Danes izkazuje vodovod svojo blagodejno in hitro odpo- moč, svojčas pa je dajal vodo skopi vodnjak, katero so po vedrih in korcih donášali k ognju.

Takrat je za gašenje in vse gasilne naprave morala skrbeti občina sama, katera si je morala za gašenje pomagati z meščani in rokodelci, ki so bili postavno primorani sodelovati pri ognju, med tem ko danes ne more občine in meščanov te skrbi, vsaj ljubljanskemu meščanu že od l. 1870 ni na strel iz grada treba iz mehkih perníc hiteti k ognju, ker opravlja to plemenito delo četa požrtvovalnih mož, združena v **prostovoljni požarni brambi ljubljanski**. Institucija požarnih bramb je razbremenila občine v enem najtežjih opravil, ki jim pripadajo.

Kakor povsod, tako je tudi v ljubljanskem mestu pred ognjem, tem najstrašnejšem elementu narave, vladal neznanstveni strah in nič ni ljubljancina bolj razburilo kakor strel iz starodavnega ljubljanskega grada, ki je od nekdaj že naznanjal mestu strašno nesrečo. Ta strah je bil v Ljubljani pa tudi upravičen, ako pomislimo, da je bilo celo v sredini mesta več z deskami kritih hiš, da o predmestjih niti ne govorimo, celo koncem 18. stoletja.

Ljubljansko mesto je z ozirom na to ognjenevarno stanje hiš obračalo posebno pozornost in skrb gasilstvu, katero je bilo kakor danes tako tudi preje postavno urejeno in odlično sodelovalo pri gasilnih napravah, dasi stariše tedanjega mestnega magistrata zakonito ni bilo jednako današnjemu samoupravnemu značaju njegovemu, katerega jedna važnih nalog je izvrševanje požarno policijske oblasti, ker je še le leto 1848 poklicalo v življenje samoupravne in svobodne občine, po geslu: die Grundfeste des Staates ist die freie Gemeinde.

Gasilstvo in njega naprave so zakonito urejene s takozvanimi **požarnimi** ozir. **gasilskimi redi**.

Dasi imamo kaj zgodaj take požarne ali gasilske rede v Avstriji in je n. pr. cesarica Marija Terezija izdala več takih izbornih predpisov, je gasilstvo še le njen sin cesar Jožef II. enotno za vse dežele uredil s cesarskim patentom z dne 7. 9. 1782, kakor pravi v uvodu »um den schrecklichen Wirkungen, welche die öfteren Feuersbrünste in den Landstädten und Märkten größtenteils aus Mangel der Feueranstalten nach sich ziehen, vorzubauen.« Določila tega važnega patenta, ki je bil podlaga vsemu nadaljnjemu razvoju gasilstva, obstojajo bistveno iz dveh delov.

Prvi del obsega določbe »wie die Entstehung der Feuersbrünste gehindert«, ki predpisujejo ognjevarstvene odredbe pri hišah, v različnih obratih, ki imajo z ognjem opraviti, glede gorljivih predmetov itd. in ne tvorijo ničesar drugzega kot določbe današnjega stavbnega reda.

Zanimiva sta posebno dva paragrafa. Prvi ki določa »ohne obrigkeitlichen Konsen und vorläufigen Augenschein der Werkverständigen soll künftig weder ein neues Gebäude aufgeführt, noch eine Hauptreparazion unternommen werden« in nobenemu se ni izdalo stavbno dovoljenje, če se ni zavezal zgraditi pri hiši vodnjaka. Humoristično nadahnjen za današnje razmere je pa § 24, ki določa: Beim Kochen mit Schmalze ist Sorge zu tragen, daß sich daselbe nicht entzündet und wenn es geschieht, ist es auf gehörige Art zu dämpfen«, iz katerega se razvidi, kak strah so naši predniki imeli pred ognjem, ker so še take stvari postavno normirali.

Da se vse ognjevarnostne odredbe izpolnjujejo in da imajo hiše potrebno gasilno orodje, pazijo posebni oblastveni organi »Feuerkommissäre«, ki dvakrat v letu vse hiše pregledajo.

Drugi del patenta ureja šele gasilstvo.

Iz varnostnih ozirov in za slučaj ognja mora imeti vsaka meščanska hiša svoje gasilne priprave in orodje. V podstrešju mora biti kad z vodo, par škafov ali korcev in nastopno orodje: 1 strešna lestva, kramp in svetilka z ročajem, ki se obesi v slučaju ognja na hišni zid, kadar gredo gasilci mimo. Večje hiše morajo imeti boljše gasilne priprave, istotako samostani, graščine itd. n. pr. ročne brizgalne, železne lopate itd.

Poleg gasilnih priprav, katere mora imeti vsaka hiša, določa ces. patent, da se mora napraviti tudi gasilno orodje na **javne stroške**, katere mora mestna občina na posebnem v to določenem kraju shranjevati »an schick-samen Orten« pod nadzorstvom mestnega blagajnika »oder sonst vertrauten Leuten«.

Kjer ni nočnih čuvajev, se imajo nastaviti posebni pazniki, da izsledijo nastali ogenj.

Gasiti in pomagati pri ognju imajo predvsem rokodelci in pa vsak hišni posestnik, ki mora hiteti k ognju sam ali pa poslati, »sonst jemanden Tüchtigen mit Wassereimern, Schäfeln itd.« Da ni nereda pri gašenju ima oblast že vnaprej oddeliti vsako delo in o tej razdelitvi napraviti poseben zapisnik. Rokodelcem ima po zadrugah, v katere so združeni, oddeliti delo, tako, da nekateri donášajo vodo in druge potrebščine, nekateri gase, drugi zopet rešujejo ljudi, podirajo in razdirajo, nekateri pa delajo pri brizgalnah. Posebno ima podučiti zidarje, krovce, tesarje, ključarje in dimnikarje, s kakim orodjem naj pridejo k ognju. Dimnikar ima pripeljati vrhu tega vse pomočnike s seboj. Lastniki konj imajo menjaje se vedno opravljene konje imeti, da so takoj pri roki. Red vzdržujejo »gospodje iz magistrata«, ki v nadzorstvo pritegnejo lahko tudi nekatere izmed meščanov. K ognju ima priti tudi »der Wundarzt (Bader) mit Bind- und Aderlaßzeuge« in pa duhovščina.

Ogenj se ima naznanjati z vpitjem po ulicah, trkanjem na hišna vrata ali okna. Poleg tega se bije »plat zvona« in izobesi rdeča zastava v zvoniku v smeri, kjer gori, ponoči pa svetilka. O nastalem ognju je obvestiti takoj župana, mestnega sodnika in požarnega komisarja, ki se imajo takoj podati k ognju. Ljudi, ki so določeni za donášanje vode, je postaviti v dve vrsti, tako, da si v eni vrsti podajajo vedro, ko gre po vodo, v drugi vrsti pa napolnjeno vedro k ognju nazaj. Brizgalni ni smeti obračati proti vetru. Kar ni mogoče pogasiti, se ima podreti. Nadzorstvo ima spodbujati k gašenju nepokorne in upirajoče, lene in gledalce ima pa odstraniti. Po ugaslem ognju se ne sme od gasilcev nihče toliko časa odstraniti, da nadzorstvo to dovoli. O ognju je takoj poročati c. kr. okrožni oblasti in vpeljati poizvedbe, da se krivce »nach der peinlichen Halsgerichtsordnung« k odgovoru pozove.

Kdor se je pri ognju posebno izkazal, se nagradi. Kdor je prvi ogenj oblasti naznanil, dobi 1 gld., kdor je prvo vedro vode prinesel 1 gld. 30 kr., drugi 1 gld., dimnikar, ki je prvi ogenj udušil dobi 2 gld., drugi 1 gld. iz mestne blagajne.

Kdor pride prepozno k ognju ali kdor pri gašenju izostane se kaznuje.

Cesar Leopold II. je z najvišjo odločbo z dne 20. septembra 1792 odredil, da se ta gasilski red kar najstrožje izvršuje in po možnosti več nego dvakrat na leto hiše preišče z ozirom na ognjenovarnost. Kot nekaj dodatka izdal je tudi leta 1791: »Unterricht zur Aufbewahrung und Gebrauch der Feuerlöschspritzen«.

Njegov naslednik Franc I. izdal je za kranjska mesta in trge 28. januarja 1795 nov gasilski red, ki je skoro popolnoma prepisan »jožefinski gasilski red«, samo nekateri §§ so drugače stilizirani (§§ 12, 13, 24, 25, 30, 33, 36, 37, 38, 39, 41, 44, 45, 51, 53, 54, 56, 58, 59, 60, 63, 65, 71). V § 57, kjer se zahteva od duhovščine, da pride na pogorišče, je jožefinski duh ublažen in zadnji gasilski red pravi le »wenn es möglich ist«.

Zanimivo za centralizacijo uprave pod cesarjem Jožefom II. je tudi dejstvo, da je bil gasilski red izdan za vse dežele skupno, pod decentralizacijskim režimom Franca I. pa za Kranjsko posebej, Štajersko posebej itd.

Gasilski red iz leta 1795 je tudi zato zanimiv in se razlikuje od jožefinskega, ker daje izrecno tudi požarnopolicijsko oblast mestnemu magistratu, med tem ko je prvi ne daje.

Iz teh gasilskih redov vidimo, da so nalagali meščanom hudo breme, ker so zahtevali splošno gasilsko dolžnost. Da je bilo rokodelcu in meščanu silno težko ustrezati tem zahtevam, je razumljivo, vsaj ga je težila skrb za vsakdanji kruh in za svoj obstanek pred vsemi drugimi težavami. Pa tudi mestu ljubljanskemu je bilo gasilstvo silna preglavica, vsaj ni bilo mogoče pripraviti v take gasilce potrebnega reda in discipline pri vsej energiji in vestnosti mestnega magistrata, kateremu je poleg tega še c. kr. okrožni urad, oziroma državna oblast grenila življenje, ker mu je z železno pestjo diktirala svoje svojeglave nazore in pretila s kaznijo za vsako brezposlambno hibo.

Že leta 1781, to je bilo leto preje, predno je stopil v veljavo »jožefinski« gasilski red, je bilo meščanstvo, oziroma rokodelstvo v ljubljanskem mestu za slučaj ognja razdeljeno na različna opravila po c. kr. okrožnem uradu. Pozneje se je leta 1794 izvršila nova oddelitev teh opravil, ki je pa skoro popolnoma enaka oni iz leta 1781.

Kako je ta razdelitev izgledala, hočemo na kratko navesti.

Leta 1794 imamo nastopne shrambe za gasilsko orodje, kjer so bile poleg družnega orodja:

- Pri sv. Jakobu 2 brizgalni,
- v dež. dvorcu 3 brizgalne,
- pri kapucinskih vrtovih 2 brizgalni,
- na magistratu 1 brizgalna,
- v Krakovem 1 brizgalna,
- na sv. Petra predmestju 1 brizgalna,
- v vojašnici 1 brizgalna,
- pri Merlijevi hiši 2 brizgalni,
- pri mestni opekarni 1 brizgalna.

Vsaki teh brizgaln je bil dodeljen 1 »directeur« in 1 »adjunkt«. »Directeur«ji so bili n. pr. mizarji mojster Götz, Schlabit, ključ. mojster Lipp, miz. mojster Nitschman, (kroj. mojster Loschin, Heller, klep. mojster Gribler, puškar Maier, Thurn, Aichinger, trgovec Rode, Balserin; adjunkti pa ključ. mojster Juvan, kotlarski mojster Puntz, kovaški mojster Schniderschitz, ključ. mojster Gerstenmeier, podobar Schwarz, kovaški mojster Baier, Grabner, Matheusche, usnjarski mojster Pauer, sedlar Kerer in jud Ungelert.

Kot pomagaliči so dodeljeni posameznim brizgalnam:

pri sv. Jakobu: čevljar, gostilničarska in usnjarska zadruga, poleg tega še iz Trnovega po dve osebi iz hiš. št. 74 do 84;

v dež. dvorcu: usnjari, vlasuljari, milarji, pivovar-nari in zadruga mizarjev, poleg tega še iz Krakovega po dve osebi iz hiš št. 1 do 81;

pri Kapucinih: sodarska, mazaška, kovaška in ključarska zadruga, trgovski sluge, zlatarji in po dve osebi iz hiš št. 17 do 41;

na magistratu: vrvarska, pasarska zadruga in zadruga brivskih pomočnikov ter iz Trnovega po 2 osebi iz hiš št. 41 do 54;

v Krakovem: vsi ostali Trnovčani in Krakovčani;

pri sv. Petru: mesarska, jermenarska, krojaška, tkalska zadruga;

pri Merlijevi hiši: kleparji, knjigovezi, tiskarji, roko- vičarji, sukači, barvarji, peki in sedlarji ter iz Trnovega po 2 osebi iz hiš št. 54 do 74;

v vojašnici je oskrbovalo brizgalno ob požaru vojaštvo samo.

Priprave so pa morali dajati posameznim brizgalnam: vozniki iz sv. Jakoba nabrežja, Brega, prevozniki iz Gradišča, sv. Petra predmestja ali pa Mat. Langer.

Vsi ti so večidel vozili vozove s sodi za vodo, ker brizgaln na kolesih imamo tedaj samo 6, ostale so bile na nosilnicah (Tragholz) in te so nosili k ognju Trnovčani iz hiš št. 1 do 54.

Zidarji in tesarji so bili pri ognju določeni za razdiranje in podiranje in so morali glasom te razdelitve iz najbližjega orodišča vzeti lopate in krampe in z dimnikarji vred hiteti k ognju. Ti zadnji bili so določeni za reševanje hišne oprave in notranjščine.

Veder za vodo, oziroma škafov je bilo tedaj v orodiščih 932 in za donašanje vode k ognju je bil določen po en moški iz vsake hiše, ki v tej razdelitvi še ni imel določenega posla, ali pa ženska.

Leta 1804 je oblast na novo razdelila gasilna opravila. Nekateri »adjunkti« so tedaj napredovali v »directeurje«, n. pr. Gerstenmeier, Baier, Ungelert, nekateri so novi n. pr. Florian Zhelesnik in gostilničar Detela. Ostala razdelitev je skoro ista kot leta 1794.

Taj razdelitvi je sledila zopet nova leta 1807.

Pa ne samo pri ognju in požarih so morali meščani sodelovati, marveč tudi pri poskusnjah gasilnega orodja, ki so se vršile javno in ponajveč na sv. Jakoba trgu, in je preskušnje orodja dne 23. maja 1792 počastil s svojo navzočnostjo sam ekselencia baron Lichtenberg.

Magistrat je imel pa strašne križe pri teh preskušnjah, ker so meščani kakor od požarov tako tudi, in še raje in brezskrbneje izostajali od takih preskušenj. Magistrat, oziroma okrožna oblast, sta »uporneže« kaznovala ali okrožna oblast je le mestni magistrat vedno na odgovor stavila, kateri se je moral potem zagovarjati.

V takih slučajih so se rekvirirali ujetniki, ki so potem vlekli brizgalne.

Tako so se uporabljali ujetniki pri preskušnji dne 21. maja 1795 in 13., oziroma 14. septembra 1795.

Zanimiva je bila zadnja gasilska vaja, to je dne 13., oziroma 14. septembra 1795, pri kateri bi bili morali pomagati Krakovčani. Ti so prišli ob določeni uri ali ker gospodov poveljnikov ni bilo, so čakali par ur, potem pa odšli, ker vaje ni bilo. Vaja se je potem imela vršiti drugi dan 14., ki je bil na petek in so šli Krakovčani loviti ribe, tako, da jih je samo 12 prišlo k vaji in se je zato moralo rekvirirati ujetnike, ki so vlekli brizgalno od sv. Jakoba trga do Merlijeve hiše. Ljudstvo, ki se je ob tej priliki nabralo, je gledalo to z zaničevanjem in jelo vpiti: »Vidite, tega so krivi Krakovčani, da morate v železje okovani delati«, nakar so še ostali Krakovčani zbežali. Izmed odsotnih je bil potem vsak obsojen v 24urni zapor.

Ker se je to vedno ponavljalo, izdal je za preskušnje dne 14. septembra 1806 okrožni urad po naročilu vlade povelje, da so po »virtelmaistrih« imenoma izkazati vsi določeni pomagači požarni komisiji in da se bo ne samo

preskušalo orodje, marveč tudi meščane, če ve vsakdo za določeno mu dodelitev gasilnega opravila.

Gasilno orodje, ki je bilo po depozitorijih ali orodijših, je bilo last mesta in dežele in se je napravljalo iz javnih sredstev. V to svrhu je bil ustanovljen požarno-gasilski fond pod nadzorstvom takozvane požarno-gasilne komisije, katerega je upravljal od leta 1783 do 1792 mestni blagajnik Anton Skrinar in ga je vsled starosti in bolehnosti moral prepustiti svojemu nasledniku Dominiku Jamniku. Tedaj je bilo v blagajni mestne gotovine 38 gld. 33¼ kr. in dež. stanov 258 gld. 44 in dve četrtini kr., ker je v ta fond prispevala mestna občina in dežela. Mestna občina se je leta 1780 zavezala plačevati 20 gld., dež. stanovi pa 200 gold. Poleg tega se je stekal v gasilski fond prispevek za podeljeno meščanstvo, ki je znašal sprva 2 gld., pozneje 3 gld. Dohodki gasilskega fonda so služili predvsem za popravilo orodja, katerega je izvrševal proti gotovemu plačilu in zaračunavanju dela ljubljanski vlivar Samassa.

(Dalje prih.)

Društvene in župne zadeve.

Ljubljansko prostovoljno gasilno in reševalno društvo priredi na Sv. Štefana dan ob 7. zvečer v »Mestnem domu« običajno društveno »božičevanje«. Spored: a) nagovor načelnika, b) čarobna razsvetljava božičnega drevesa, c) obdarovanje otrok z božičnicami, č) zabavne igre in d) prosta zabava. Vstopnina: 60 v; otroci 30 v.

Čisti dohodek je namenjen društvenemu bolniškemu in podpornemu skladu.

Prostovoljno gasilno društvo v Radovljici je imelo dne 26. 10. izredni občni zbor, na katerem so bili izvoljeni sledeči funkcionarji: za načelnika Anton Kosmač, posestnik; njega namestnik Franc Mrak, posestnik; tajnik Franc Dolžan, posestnik; blagajnik Anton Fister; odbor-niki Ivan Pogačar, župan v Predtrgu; Ivan Valant in Ivan Gollmayer; namestnika Andrej Cengle in Jolip Paylin.

Iz Doba nam pišejo: Kakor Vam je znano, je po sklepu deželnega odbora naše društvo razpuščeno. Pred vsem je vzrok temu to, da nismo prestopili k novi zvezi; h kateri ne bi nikdar prostovoljno vstopili. Toda to še ni bil zadosti tehtni vzrok razpusta našega društva, dobili so ga šele sedaj o priliki požara v naši sosedni vasi Krtini, pri katerem naše društvo ni sodelovalo. Zakaj pa ni sodelovalo razvidi se iz sledečega: Ne bom razkladal na dolgo in široko, pač pa gotovo veste sami, da imajo ljudje sedaj v jesenskem času največ dela ter ne morejo oprezvati na to, kedar se bo kje pokadilo. Isti dan, ko je izbruhnil ogenj v krtini, slučajno ni bilo nobenega društvenika doma; več nas je bilo po gozdovih, zato se ni mogel nihče takoj odzvati. Kakor hitro so pa bili društveniki skupaj, hoteli smo iti na lice mesta, da ni prišla neka oseba, katera je bila na pogorišču, ter rekla, da naša pomoč ni neobhodno potrebna, da se je ogenj že lokaliziral ter da ni nobene nevarnosti več.

Imamo pa tudi še v spominu občane krtinske, ki so se pred več leti o priliki nekega požara, pri katerem je delovalo naše društvo, vedli izredno surovo, in sicer so obmetavali društvenike za plačilo, ker so prišli bližnjemu v pomoč, s kamenjem in raznimi psovkami. Lahko si torej mislite, da je marsikateri društvenik premišljeval, ali bi šel v Krtino ali ne.

Resnica je, da se gasilec ne sme ozirati na različne ovire, da je njegov namen iti bližnjemu v pomoč; pač pa mislimo, da bi tudi marsikdo pomišljal ali bi šel takim ljudem v pomoč, med katerimi si niti življenja ni svest.

Iz tega se lahko razvidi naše stališče. Da bi se pa kdaj izneverili naši prvi gasilski zvezi, to bi bilo od nas zastonj pričakovati, zato prosimo zvezo, da se zavzame

za to stvar in stori potrebne korake, in primerno odgovori na različne napade brezobzirnih časopisov.

Pripomnja: Deželni odbor sploh ni upravičen razpuščati društev, za to je upravičena le c. kr. deželna vlada. V danem slučaju bo »Zveza« radevolje posredovala med vašim društvom in c. kr. deželno vlado. Sporočite zategadelj vsak pojav zveznemu predsedstvu.

Literatura in kritika.

»Verhandlungsbericht über den 18. Deutschen Feuerwehrtag« je 271 strani debela knjiga, ki je ravno izšla v zalogi trvdke Ph. L. Jung v Monakovem. Cena 2 M. Knjiga je vestno urejena in v treh poglavjih temeljito opisuje 18. zlet Nemškega gasilstva v Lipskem. Zlasti poučna so predavanja priznanih strokovnjakov na polju gasilstva. Gasilec, ki se hoče poučiti o delovanju gasilstva v sosedni Nemčiji, knjigo priporočamo.

Koledar Družbe sv. Cirila in Metoda za leto 1914 nam je došel na ogled. Koledar je nad 200 strani debela knjiga ter poleg koledarskega in poučnega dela opisuje z običajno marljivostjo družbeno gospodarstvo. Aktivna imovina družbe znaša 1.659.708 K 34 v, pasiva 436.096 K 82 v, čista imovina potemtakem 1.223.611 K 52 v.

Razne stvari.

Iz seje kranjskega deželnega odbora dne 8. novembra 1913. Sklene se zahtevati od gasilnih društev, katerim se dovolijo podpore, sledeči reverz: **Podpora je vezana na pogoj, da se dotično gasilno društvo glede svojega vsestranskega poslovanja podvrže kontroli deželnega odbora, in sicer tako potom pristojnega županstva kakor tudi, zlasti v strokovnem oziru, potom »Kranjske deželne gasilske zveze v Ljubljani«.** Ta pogoj bo mogoče izpolniti na ta način, da si županstvo in deželni odbor nad društvom zagotovita zadostno ingerenco s primerno izpremembo pravil. **Županstvom se vsled tega naroča, da preskrbi, da se pravila prizadetih gasilnih društev tako izprememijo, oziroma izpopolnijo, da bo v njih tudi sledeča določba: »Društvo se v svrhu revizije in strokovnega nadzorovanja včlani pri Kranjski deželni gasilski zvezi v Ljubljani. Izstop iz navedene gasilske zveze je dopusten le vsled sklepa občnega zbora, kateremu pa mora pritrditi županstvo in ga odobriti deželni odbor, sicer je vsaka izprememba te določbe pravil neveljavna.«** — Prvi obrok dovoljenih podpor se bo poslal županstvu, ki ga bo porabilo v odplačilo dolga gasilnega društva. Nadaljni obroki se bodo izplačevali tedaj, ko bodo pravila dotičnega društva v gorenjem zmislu izpremenjena. — Pred izplačilom podpore imajo županstva od gasilnega društva **izposlovati obvezno izjavo, da bo društvo deželnemu odboru takoj vrnilo podporo, ako bi se hotelo odtegniti kontroli županstva in deželnega odbora, oziroma ako bi izstopilo iz »Kranjske deželne gasilske zveze v Ljubljani«.**

Radovedni smo, katero društvo si samo zamaši svoja usta in gre v zagato, iz katere ni izhoda. Nič nimamo proti temu, če deželni glavar ali deželni gasilski referent nadzirata gasilna društva, katerim deželni odbor nakaže podporo, verig pa ne privoščimo najzadnjemu gasilnemu društvu.

Žrtve požara na Brodu. Gospod Segadin, najemnik hotela v Novem mestu, je z drugimi meščani vred pohitel k požaru na Brod. Vsled silne soparice med gorečimi poslopji je dobil napad božjasti. Pri padcu je dobil take notranje poškodbe, da so ga morali prepeljati domov. Še tisto noč je umrl.

Statistika požarov leta 1912. Ogrska deželna vlada je izdala za leto 1912 statistiko o požarih v deželah ogrske krone. V celoti je bilo omenjenega leta 15.191 požarov;

od teh odpade na Hrvaško in Slavonijo 1253 požarov. Škoda znaša 43 milijonov kron, na Hrvaško in Slavonijo odpade 5.400.474 K.

Požarni ravnatelj Edvard Müller, velezasluženi poveljnik dunajskega poklicnega gasilstva je po 35letnem službovanju stopil v pokoj. Na njegovo mesto je poklican Hugon Jenisch.

Konjice. (Neumna šala.) 29. novembra so se zabavali fantje s tem, da so metali na slamnato streho viničarja Rožena goreče vžigalice. Ko je pričelo goreti, so jo urnih krač pobrisali. Požar je naredil škode 3000 K. Zavarovalnine je le 700 K.

Pogovori.

Tovarišu I. P. v Š. Na Vaše vprašanje ne moremo odgovoriti. Obrnite se na eno izmed gasilnih društev: Gameljne, Rašica, Tacen, Pirniče, Sora, Preska-Medvode, Vižmarje, Ježica, Stožice, Černuče, Nadgorica, Terzin, Lukovica, Komenda, Polhovgradec, Cerklje, Zgor. Bernik, Stara Vrhnika, Stob, Štepanja vas, Verd, Zalog, Gorje, Zasp, Podutik-Glince, Dobrova, Bevke, Kamnagorica, Mojstrana, Breznica, Horjulj, Domžale, ki so se udeležila slavnostnega spreveda katoliškega shoda.

Tovarišu M. M. v D. Vašemu vprašanju smo ustregli s pozivom v predsedstvenih zadevah.

Tovarišu F. K. v S. Če se ne strinjate s sklepom občnega zbora vašega društva glede izpremene pravil, sporočite to predsedstvu zveze, ki Vam da potrebna navodila.

Tovarišu J. U. v V. Potrpajte, saj gasilna društva, ki so izstopila iz naše zveze tudi še niso dobila podpore. Čakajo kot Vi!

Gasilnemu društvu v D. Kakor drago! »Slov. dež. zvezi prost. gas. društev na Kranjskem« je ljubše 10 dobrih in neomahljivih društev kot 100 slabih in omahljivih.

Največja slovenska hranilnica! Mestna hranilnica ljubljska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3

je imela koncem leta 1912 660 milijonov kron denarnega prometa, 42 milijonov kron vlog in 1 milijon 330 tisoč kron rezervnega zaklada. Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4¹/₂ %

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične

domače hranilnike.

Jernej Ložar, Ljubljana

krojaški mojster - Sv. Petra cesta 22

priporoča

svojo krojaško delavnico za izdelavo

uniformskih oblek

za požarno brambo.

Solidno delo.

Finu kroj.

Točna postrežba. Nizke cene.

Alojz Zmitko

v Lounech na Češkem

priporoča

gasilnim društvom lično izdelana

signalna trobila.

Lastna izdelovalnica trobil.

Adalbert Kassig

Ljubljana, Židovska ulica

Zavod za uniforme, krznar in izdelovatelj čepic.

Priporoča svojo največjo zalogo raznovrstnih uniformskih predmetov za gasilna društva. Posebno opozarjam na moje nepremočljive naramnice za moštvo, ki ohranijo vedno svojo obliko. Največja zaloga vsakovrstnih uniformskih predmetov za uradnike, vojake, železničarje, orožnike itd. Prodaja častnih kolajn in jubilejnih križcev, prodaja raznih trakov za častne znake.

Ceniki uniformskih predmetov za gasilna društva zastonj in poštnine prosto.

Nakup vsakovrstnih kož od divjačine po najvišji ceni.

Lastna delavnica.

Postrežba točna.

Cene
nizke.

Jamstveni zaklad 440 milijonov kron.

C. kr. priv. občna zavarovalnica

Assicurazioni Generali**v Trstu**

največja avstro-ogrske države, zavaruje na življenje in za doto v vseh mogočih sestavah. Tekom leta 1912 se je zavarovalo pri njej 21.380 oseb za kapital 182 milijonov kron.

Zavaruje tudi škode po požaru, tatinskem ulomu, na steklu, prevozu blaga; dalje sprejme zavarovanje za točo, zoper telesne nezgode, za zakonito jamstvo, za kavcijo in zoper poneverbo (defraudacijo).

Glavni zastop v Ljubljani

Marijin trg - Sv. Petra cesta,
v lastnem domu.

Ustanovljena leta 1831.

Izplačane odškodnine 1100 milijonov kron.

Zavarovana glavica na življenje 1270 milijonov kron.

Učiteljska tiskarna

v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom
Frančiškanska ulica šte. 6

priporoča slavnim županstvom ter vsem
:: c. kr. in drugim javnim uradom svojo ::

popolno zalogo
uradnih tiskovin

slavnim hranilnicam in posojilnicam se priporoča tudi v izvrševanje hranilnih knjižic; slavnim gasilskim, narodnim in drugim društvom v izvrševanje vabil, pravil, plakatov, diplom, ki jih izvršuje v navadnem ali v večbarvnem tisku najokusneje.

Postrežba točna in solidna.

Cene zmerne.

Pozor! Pozor!

Gasilna društva!

Glavna zaloga in lastno izdelovanje vseh potrebščin za gasilna društva kakor:

pasove, naramnice, rokavice, signalne rogo-ve, hupne

piščalke, vrvice, vrvi za plezalce, cevi, cevne obveze

čelade, čepice, sekirice, kuple zlate in usnjate

ovijaki, bakle, platneni vedri, cvilih itd.

Sploh vse v gasilna društva spadajoče predmete. Vzorce cevi, kakor cvilih za delavne obleke na razpolago. — Dalje, prevzema trdka tudi popravilo poškodovanih čelad in sekiric!

Obilnim cenjenim naročbam se priporoča

Benedikt & Co.

Ustanovitev trdke 1830.

Ljubljana. Ljubljana.

Ustanovljena leta 1869.

Mnogoštevilnokrat odlikovana tovarna gasilnega orodja trdke

Konrad Rosenbauer

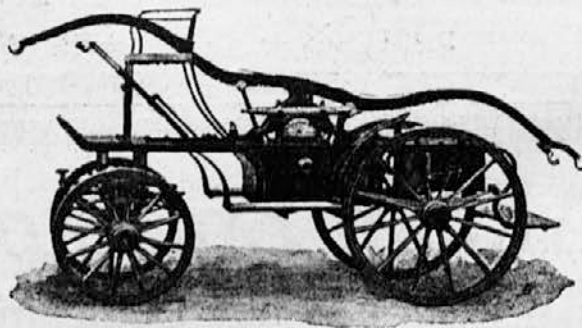
v Lincu ob Donavi.

Zastopnik

Fran Samsa v Zagrebu

Gunduličeva ulica št. 21.

Telefon šte. 1586.

Priporoča se vsem cenjenim gasilnim društvom, občinam in tovarnam za cenjena naročila vseh potrebščin

gasilnih predmetov.

Bencinmotornih brizgalnic najnoveji sestav, koji vse ostale prekaša, parnih brizgalnic, voznih brizgalnic, patentirano snemalko „Triumf“. Velika zaloga predmetov za osobne opreme, sanitetno orodje, izvrstne cevi, čelade, pasove, elegantne sekirice, čepice itd.

Najpovolnejši plačilni pogoji.

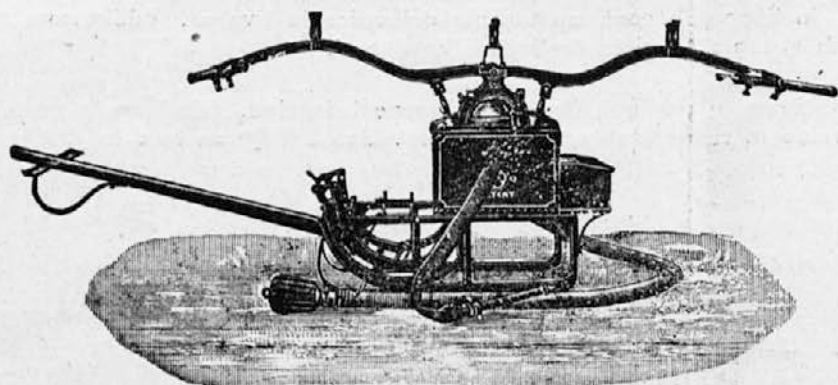
Strojnotvorniška družba „UNION“ na Dunaju.

(D. z o. z.)

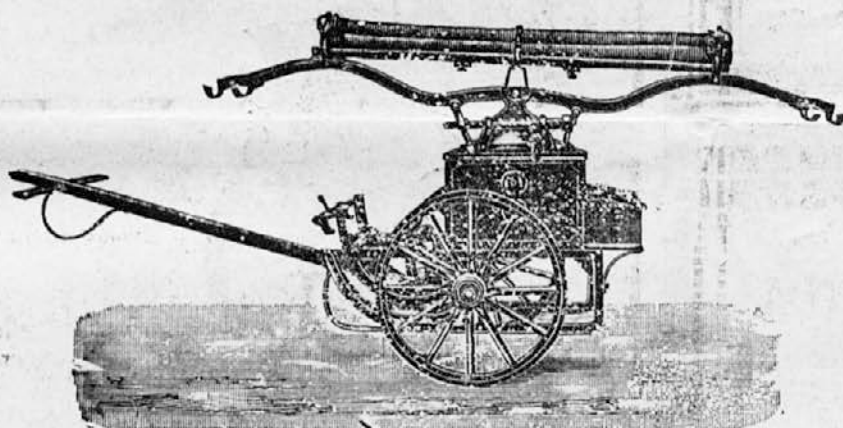
Pisarna in skladišče: Dunaj VIII/2, Hernalsergürtel.

Tvornice: Toplice in Sorgental na Češkem.

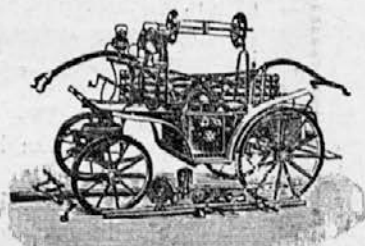
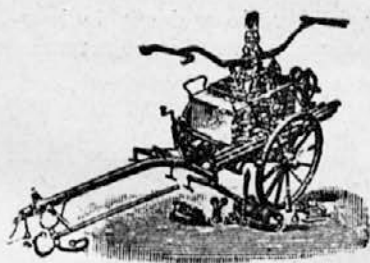
Novoustrojena patentovana sančna snemalna brizgalna s prosto se pregibajočo osjo in snemalnim kolesjem, najpripravnější za hribovite kraje. En sam gasilec z lahkoto brizgo sname in zopet uredi.

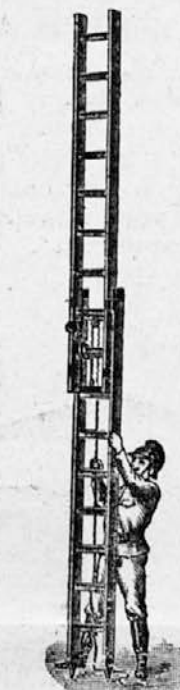
Kot sančna brizga.

Kot dvokolna vozna brizga.

Brizgalnice in vodonoši, dvokolesne in štirikolesne ali nosilne.

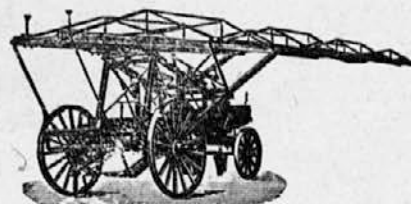

Raztegnjena.

Sklopljena.

Nosilne premikalne lestve.

Dvokolesne in štirikolesne premikalne lestve.

Strešne in kljukaste lestve.

Vsakovrstne osebne oprave.

➤ Cevi, konopne in lanene, sirove ali gumirane. Normalna spojila vijakov avstrijske gasilske zveze.

Popolna garancija! Nizke cene! Najuspešnejše delovanje! Lahki plačilni pogoji!

Ustanovljeno leta 1820.

Ustanovljeno leta 1820.

Priporočena tvrdka po češki zvezi gasilnih društev.

C. kr. priv. tvornica brizgalnic, hidroforov, sesalk, lestev, cevi in oprave za gasilce

Praga - Smihov

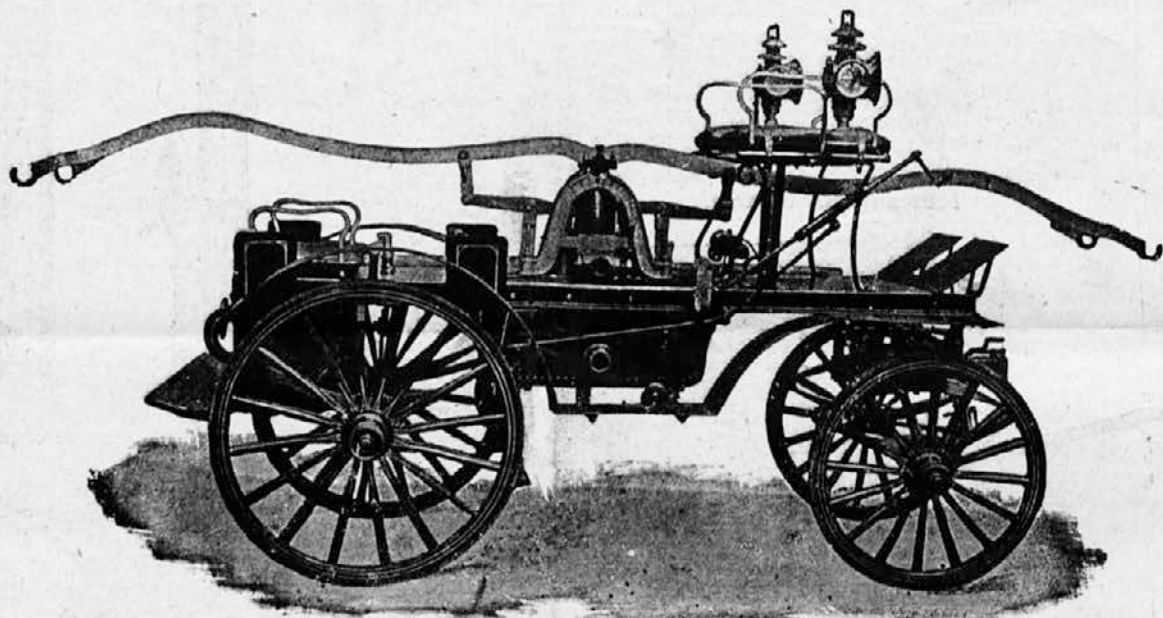
R. A. Smekal

Čeh blizu Olomuca

Podružnica v Zagrebu, Frankopanska ulica 9

Prva češko - moravska tkalnica lanenih in konopnih cevi, mehanična delavnica in livarna, odlikovana na raznih izložbah s 129 zlatimi in srebrnimi kolajnami.

Priporoča vsem c. kr. oblastem, občinam in gasilnim društvom, razne brizgalne, tehnične in gospo darske stroje vsake vrste in veličine, cevine in razne lestve, itd. — Telovadno orodje za šole in društva, motore, acetilinske aparate itd.

Najnovejši izum tvrdke R. A. Smekala so brizgalnice, ki zajemajo in mečejo vodo z desne in leve strani ter imajo ravnotež tako sestavljen, da potrebuje stroj 40% manj delavske moči nego stroji ostalih tvrdk. Ta izum je bil leta 1903. odlikovan v Pragi na razstavi z največjo nagrado: zlato kolajno in diplomu. Na Kranjskem, Primorskem, Štajerskem in Hrvaškem in ostalih deželah je prodanih teh strojev že nad 100 ter imamo od različnih gasilnih društev zelo laskava izpričevala.

Podružnica v Zagrebu je prodala takih brizgalnic na Kranjskem za kraje: Krško, Kostanjevica, Bohinjska Bistrica, Metlika, Senčur, Koroška Bela, Zgornja Šiška, Dravljje, Idrija, Predoslje, Sora, Stob, Trzin, Žabnica, Royte, Velika Loka, Kamna gorica, Stožice, Valtavas in Št. Peter pri Rudolfovem;

na Štajerskem: Ojstrškavas, Gomilsko, Okoslavci, Možganjci in Prekopa;

na Primorskem: Kobarid, Idrijsko in Bovec;

na Hrvaškem: Ravnagora, Delnice, Lipik, Dolnja Stubica, Požega, Kešinci, Samobor, Vrginmost, Lokve, Gradec, Ludina, Vrbovec, Koprivnica, Pakrac, Popovača, Stara Pažova, Dugoselo, Hlebenje in Sv. Ana.

Razen teh strojev izdelujemo zelo praktične male brizgalnice »univerzalne« na dveh ali na štirih kolesih, ki so za prvo pripomoč prav praktične, bodisi za gasilna društva ali pa za občine, ki imajo malo denarnih sredstev.

Dalje izdelujemo vse ostalo gasilno orodje in potrebščine kakor čelade, pasove, sekirice, ročne in mehanske lestve najnovejše vrste Delavske in paradne obleke, čepice in gasilna znamenja po najnižjih cenah.

Občinam in gasilnim društvom olajšalni plačilni pogoji na obroke.

Za vse stroje se jamči pet let.